

ИНСТИТУТ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ И ХУМАНИСТИЧКИ НАУКИ-СКОПЈЕ

ЛИСТА НА ПРЕДМЕТИ ЗА МАГИСТЕРСКАТА СТУДИСКА ПРОГРАМА РОДОВИ СТУДИИ

(акредитирана од страна на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование
во Република Македонија)

ПРВ СЕМЕСТАР ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ТЕОРИСКИ ПРЕДМЕТИ

ОСНОВИ НА РОДОВИТЕ СТУДИИ

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Родовите студии се интердисциплинарно подрачје кое и содржи комбинира пристапите на повеќе дисциплини од областа на општествените и хуманистичките науки, сосредочувајќи се на повеќеслојни прашања (поточно, теми) значајни за разбирањето на родот како културна/општествена и политичка категорија. Родовите студии го истражуваат прашањето на родот како идентитетско прашање. Идентитетот е комплексна категорија која изискува комплексен пристап и со тоа подразбира примена на знаења од повеќе дисциплини, од психологија, социологија до политичка теорија и филозофија. Разнообразноста на дисциплинарниот пристап се одржува како единствена и доследна благодарение на терминологско и епистемолошко обединување врзано за темите. Ќе се изучуваат концептите на знаење, моќ, дискурс, субјективитет, род, култура, јавен-приватен простор, идентитет и перформативност.

РОДОТ И МЕДИУМИТЕ

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Овој предмет ги проучува различни презентации и претставувања на родовите во медиумите. Фокусот ќе биде на 20тиот век, а ќе се користат теориите од областите на родовите, комуникациските, културните и филмските студии. Ќе бидат истражувани различните процеси и практики на родовите, посебно во однос на прикажувањето на женственоста и мажественоста во медиумите. Медиумите, играат голема улога во "изградба" на

полот и "пожелните" погледи на она што е соодветно според полот, со што се обликува начинот на кој комуницираме едни со други. Целта на курсот е да се добие увид во начините на кои родот, и неговите крстосници со раса, етничка припадност и класа, е донесен, претставена и има влијание на културни формации и комуникација. Ќе се истражуваат социокултурните механизми кои ги обликуваат нашите индивидуални и колективни поимите на идентитетот, како и општествените конструкции на родот.

ПРВ СЕМЕСТАР

ЗАДОЛЖИТЕЛНИ МЕТОДОЛОШКИ ПРЕДМЕТИ

ЕПИСТЕМОЛОГИИ НА ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ХУМАНИСТИЧКИ НАУКИ

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Изборот на истражувачките алатки и општиот методолошки приод во секое истражување зависи од изборот на епистемолошката рамка на истражувачот. Припадноста на определена теориска школа, претпоставува доследно придржување на епистемолошката рамка на која ја заговара школата на која истражувачот ѝ припаѓа и, со тоа, примена на методологија која произлегува од епистемолошкиот избор. Во овој предмет ќе ги изучуваме епистемолошките правци релевантни за општествената теорија и наука од почетокот на 20-тиот век па наваму: позитивизмот, структурализмот, постструктурализмот, конструктивизмот и деконструкцијата, постколонијалната критика како епистемолошки приод и феминистичките епистемологии од 90-тите наваму. Но исто така, ќе се изучуваат и предмодерните епистемолошки модели, од дијахрониска перспектива. Ќе се загатнат темите на „објективно“ знаење наспроти знаењето создавано од истражувачки субјект кој ја подاذбира личната вложеност (својствен на постструктурализмот) и настојува да ја осветли, емпирицизмот наспроти критичката теорија, универзализам и есенцијализам наспроти контекстуализација на знаењето, дискурс и субјект, итн. Клучни авторитети чии идеи ќе бидат изучувани се: Конт, Леви Строс и Сосир, Кун, Попер, Фуко,

Фаерабенд и Квајн. Од дијахрониска перспектива, ќе бидат изучувани прашањата на дуализмот (Декарт), дедукционизмот наспроти индуктивната метода на емпирицистите, рационализмот наспроти теолошкиот ум (или принципот на вера/верба).

ИСТРАЖУВАЧКИ МЕТОДИ И АКАДЕМСКО ПИШУВАЊЕ

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Прв дел: Истражувањето и прибирањето информации е наставен предмет во рамките на кој студентите ќе се стекнат со основни знаења за методите на истражување што се применуваат во општествените науки. Предвидените наставни содржини ќе ги воведат студентите во: теоретската и епистемиолошката рамка на истражувачкиот процес; разликите меѓу квантитативната и квалитативната истражувачка стратегија; особеностите на главните квантитативни и квалитативни методи; основните принципи, правила и процедури на истражувачкиот процес; формулирањето на истражувачкиот проблем и изработката на нацртот (скицата) на истражувањето; истражувачките техники за собирање податоци, анализата и обработката на податоците, интерпретацијата на податоците и пишувањето истражувачки извештај, презентацијата на истражувачките податоци, како и меѓународните стандарди и кодекси за спроведување на истражувањата и др.

Втор дел: Академското пишување е дел од академската и интелектуалната подготовка на студентите на постдипломските студии, со цел да ги воведат во вештините на изготвување на академски текстови – од студентски есеи и семинарски трудови, до истражувачки извештаи и до самостојни научни трудови како што се магистерски тези и докторски дисертации. Академското пишување се разликува од останатите форми на пишување поради својата структурираност, организација и употреба на строго утврдените норми, правила и конвенции, како за пишување на авторски текстови, така и за употреба и цитирање на туѓи текстови. Заради својата специфика развивана низ векови, академското пишување е потребно да се научи, имајќи во предвид дека академското пишување го карактеризира фактот дека секогаш се пишува со познавање на целната публика.

ВТОР СЕМЕСТАР ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

КНИЖЕВНА ТЕОРИЈА, РОД И ЖАНР

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот се занимава со проучување на постфеминистичката филозофија и жанрите на женската популарна култура (телевизиски серии, сапуници, модни магазини, љубовни романи, романтични комедии, модната индустрија). Ќе се користат теориски, методолошки и епистемолошки парадигми од културните студии и постфеминистичката теорија. Воведните предавања ќе бидат посветени на теоријата на феминистичките културни студии, особено на трудовите на Женската група на Центарот за современи културни студии во Бирмингем (Angela McRobbie, Annette Kuhn, Charlotte Brunsdon). Во текот на предавањата ќе проучуваат поединечните женски жанри повикувајќи се на теориските текстови на Angela McRobbie, Janice Winship, Janice Radway, Charlotte Brunsdon. Ќе се анализира теориите на традиционалните претставници на Британските културни студии и расчекорот што го прави Бирмингемскиот феминистички центар. Ќе се укаже на филозофијата на масовната култура и уметност и ќе се даде нова визура во херменевтичката аргументација на масовната култура. Особено ќе се фокусираат проблемите на политичката економија сопоставена со културната економија. Во предметот се предвидени и апликативни материјали, женски магазини, анализа на колумната како жанр, женската колумна, женските списанија, модната индустрија, филмската индустрија, женските ТВ-серии, романсите.

КУЛТУРНА АНТРОПОЛОГИЈА И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА РОДОТ

Проф. д-р Маја Мухиќ, виш научен соработник

Краток опис на предметот: Овој предмет има за цел претставување и запознавање со клучните антрополошки трудови и етнографии за родот и сексуалноста. Антропологијата има големо значење во формирањето на феминистичките и квир пристапи кон анализата на родот и сексуалноста. Дури и пред светски познатата етнографија на Маргарет Мид, за третманот на сексуалната зрелост кај девојките на островот Самоа, антропологијата одигра клучна улога во деконструкцијата на есенцијализираните категории на род, сексуалност, различност. Токму таа деконструкција низ механизмите на антрополошката мисла, ќе биде дел од овој курс. Истовремено, преку богатите етнографии и антрополошки трудови, студентите ќе се запознаат и

со третманот на родот, сексуалноста, нејзината историја, како и алтернативните сексуалности низ културите.

ТЕОРИИ НА НАРАТИВНИ ИДЕНТИТЕТИ

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

*Краток опис на предметот:*Предметот се занимава со принципите на наратологијата како дисциплина и конструкцијата на идентитетите преку процесот на раскажување. Ќе се актуализираат суштествени проблеми на теоријата на културата и *политичкото* во современите теории на културата. Опфатени се клучни категории на родовите релации, категоријата „(пост)идентитет“, културолошките разлики проектирани во соодносите историја, историографија, нација-род, нација-држава, како и постколонијалистичките концепти – преместување, дислокација, идентитет. Ќе се образложат културните диференцијации анализирани преку проблемите на колонијализмот на националната држава во надворешна, гео-политичка смисла и во смисла на внатрешната колонизација, впишана во индивидуалноста на жените и во нивниот сооднос со заедницата. Ќе се анализира социолошкиот контекст во кој се активираат анализите на родовите проблеми, паралелно со расната, класната сегрегација, асимилацијата, сепаратизмот, мултетничките општества, идентитетот, различноста, проблемите на глобализацијата, глокалноста, културните норми и регулативи во индивидуата, општеството, пазарот, распоредот на силите на моќта. Политичката теорија има за цел да укаже на социјалните разлики изразени како проблем на социјалните права, при што ќе се диференцираат конструкциите на приватните и на јавните светови, со цел да се одредат динамиките на прераспределба и однова дефиниција на родовите улоги во општеството.

РОДОТ И СОЦИО-ЕКОНОМСКИТЕ ПРАВА

Доц. д-р Викторија Боровска, доцент / научен соработник

*Краток опис на предметот:*Предметот ги истражува концептите поврзани со развојот и многубројните сродни концепти како што се човековиот развој, развојот како право и слобода, еднаквоста, политичките, економските и социјалните права, итн., од аспект на родот. Предмет на дискусија се поврзаноста на концептот на родот со концептите на политички права, демократија, власт, и управување, социјалните и економските права. Дискусијата е пред се вrameна тематски, преку истражување на концептите на развојот и родот, како и географски, преку акцент на состојби и процеси во регионот на Југоисточна Европа.

КОМУНИКАЦИИ И КУЛТУРА

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Овој курс се концентрира на предизвизите наметнати од глобализацијата и тоа на глобално ниво, како извор на општествено-културни трансформации но и преобразби, реструктурирања на план на човековиот субјективитет. Медиумските, комуникациски „протези“ (интернетот, но и телевизијата како дел од културата и биополитиката на секојдневието) го растемелуваат класичниот, просветителски модел на Човекот и вредностите на модерниот хуманизам. За оваа цел треба да се проучат темелните идеи на студиите на медиумите и семиологијата (Меклуан), на виртуелноста (Вирилио), симулакруми и симулации на Жан Бодријар, теориите на кибер културата (Харавеј и други). Овој предмет овозможува стекнување на професионални вештини и академска оспособеност на оние кои работат или бараат работа во индустриите на комуникации и медиуми (на пример, електронско новинарство, развивање на политики од овии области, односи со јавноста, туристички маркетинг и слично).

ТЕОРИСКА ПСИХОАНАЛИЗА И РОД

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Теориската психоанализа, особено нејзината лакановска традиција, зазема значајно место во современата родова теорија на идентитетот и субјективитетот. Значајни феминистички критички усвојувања на лакановската психоанализа – кои вклучуваат и субверзија на цели концептуални рамки – ја збогатуваат феминистичката филозофија и теории на субјективитет, во смисла на суплументирање на нејзината културолошко-политичка критика. Од друга страна, значајни концепти и нивните придружни теориски елаборации кои доаѓаат од самите Фројд и Лакан (на пример, теоријата за зависта за пенисот, метафората на Фалусот или позицијата на Симболното кај Лакан) претставуваат предмет на темелна критика која коренито ја дестабилизира и доведува во прашање нивната теориска оперативност.

СТУДИИ НА РАЗВОЈ

Доц. д-р Ристо Карајков, доцент / научен соработник

Краток опис на предметот: Живееме во свет каде што меѓузависноста на светот станува се поголема, со тоа се јавува една поширока перспектива и комплексноста на линкови и нови знаења за нивните сличности и разлики. Предметот, Студии на развој, преку компаративна студија ќе ги воведат студентите во економијата, општеството и културата, кои доживуваат брзи развојни промени. Предметот преку интердисциплинарен пристап ќе се фокусира на следните развојни феномени и проблеми: контрадикторните процеси на економскиот, политичкиот и социо-културниот аспект на глобализацијата и нивниот импакт врз родовите улоги, културата и интеркултурната комуникација. Понатам, предметот ќе се осврне и на конфликтите на различните

начини на владеење и управување во рамките и помеѓу меѓународните актери и заедници, промена на улогата на науката, новите односи меѓу државите и транснационални компании, со кои се промовира ширењето на новите технологии и иновации, како и потенцијалните ризици на регионална и социјална поларизација и социјални нееднаквости.

ФЕМИНИСТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА

Доц. д-р Маја Мухиќ, виш научен соработник

Краток опис на предметот: Овој предмет има за цел претставување и запознавање со клучните идеи на феминизмот и родовата теорија, низ филозофска перспектива. Во процесот на истражување на современите феминистички дискурси, ќе се задржиме на филозофските аспекти на овие дискусии, како од гледна точка на феминистичко-филозофски анализи, така и од гледна точка на историската и интелектуална позадина на таквите дискусии и дебати. Феминистичката филозофија ќе ја разгледуваме низ дуалната призма на теориите и филозофиите на феминизмот, но и низ призма на филозофски феминизам, односно филозофски пристап во феминистичката мисла. Ќе се обработуваат, читаат и дискутираат текстови од најраните класици - Бовоар - до современи анализи и дебати во сферата на родот. Низ овие текстови, ќе се фокусираме врз анализа на клучните теми како што се полот и родот, јасизмот, идентитетот и јас-твото, теориите на различност и другост, разумот, рационалноста.

КИБЕР-КУЛТУРА

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Виртуелните светови, кибер идентитетите и дигиталните револуции се само некои од елементите што ќе бидат изучувани во полето во подем наречено „киберкултури.“ Предметот ќе ги изучува општествените и културните процеси што се одвиваат во кибер просторот, клучително и формирањето на виртуелни заедници. Ќе ги истражуваме дигиталните кибер-претстави на секојдневната култура како во рамки на филмови, романи, интернет-страници и видео-игри. Предметот ќе се занимава и специфичните теми на општествените и политичките движења што се одвиваат во кибер-просторот, формирањето на виртуелни заедници и движења.

ВОВЕД ВО ВИЗУЕЛНА КУЛТУРА

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот треба да го покаже интердисциплинарно проучување на методологијата и епистемологијата на визуелната култура во сооднос со културните студии. Ќе се укаже на проблемот на 'визуелноста' како на културолошки феномен, а не само како на структурален феномен на уметноста. Предметот треба да ги покаже поместувањата на

современата визуелна култура во рамки на културолошките дисциплини, некаде помеѓу естетиката и теоријата на култура и уметност и методологијата на културолошките истражувања. Методолошкиот прстап во предметот Основи на визуелна култура настојува да даде не само компаративистички приод меѓу уметностите туку да понуди интердисциплинарно преплетување на манифестациите на визуелното во сферата на електронските и дигиталните технологии. Идејата е да се потенцира визуелното како културолошки феномен, низ анализа на 1) иконички знаци (дефинирање на категориите и манифестацијата на сликовноста на визуелното), 2) порака (причини за дефинирање и специфики), 3) категоријален апарат (проширување на поимот визуелност од аспект на влијание на индустриските и технолошките медиуми на комуникација, 4) политика (анализа на културната продукција денес од аспект на политичкоста и имплементирање во општествените сфери. Идејата е да се покажат облиците на културација на секојдневните визуелни дискурси и нивните крајни манифестации и појавности во општествената сфера и системите на значење.

СОВРЕМЕНА ПОЛИТИЧКА ФИЛОСОФИЈА И РОД

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Философијата е науката која ги поставува темелите на системот на вредности на секоја историска епоха, вклучувајќи ги и оние на општествените поредоци кои се доминантни во дадениот период. Со други зборови, филозофијата ги пропишува основите на тоа како еден свет „се мисли самиот себе.“ Филозофските идеи се подлогата на промените во развојот на како на егзактната така и на општествената научна мисла. Идејата на демократија со која живееме денес е филозофски концепт, исто како и доминантните либерални идеи на „индивидуална слобода,“ „право на избор,“ човекови права. Повеќето од овие вредности се чинат саморазбирливи, но всушност не се – тие имаат историјат на нивно настанување, докажување и етаблирање како релевантни. Рационализмот во филозофијата наспроти теологијата ги вовеле и цврсто ги етаблираше просветителските идеи на секуларизмот и либерализмот, според кои живееме и денес. Во ерата на технолошки и научен развој како и темелна трансформација на модерното општество заснована на деконструкцијата на идеите на класичниот просветителски хуманизам, реконфигурација на родовите и семејните односи, вградувањето на политичката идеологија во секојдневието на поединецот и повнатрешнување на објективниот политичко економски диктат како личен хабитус, потребно е да се запознаеме со идеите на биополитиката (Фуко, Агамен), политичката теологија и теоријата на суверенитетот (Шмит), радикалната демократија (Лаклау и Муф), перформативност (Батлер), хабитус (Бурдје) и психаналитичката анализа на идеологијата како култура (Жижек).

МИТ, ТРАГЕДИЈА И РОД

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Цел на предметот е повторно да се испита достапниот материјал почнувајќи со примери од праисториската религија, низ верувањата и култната пракса на блискоисточните и медитеранските култури во антиката, разликувани како регионално, така и хронолошки.

Историјата на религија, низ перспектива на култна пракса и митологија, нуди уште едно гледање на улогата на родовата разлика и на свесноста за дуалноста на машките и женските божества во антиката. Позицијата на жената во митолошкото и религијското наследство на антиката е често проследено со недоразбирања потекнати од машките извори, но исто така и од гледната точка на модерното општество.

Меѓусебната зависност на машкиот и женскиот елемент е признаена како движечка сила во религијскиот развој. Политеизмот како инклузивен и динамичен систем ја признава независноста на одредените култови, давајќи можност за опстанок на женско ориентираните религијски концепти.

Користејќи ја призмата на свесност за родова интерпретација, овој предмет отвора широки нови подрачја на истражување, како на пример жената во ритуалната активност, улогата на жената како медијатор меѓу луѓето и боговите, или спиритуални предлошки на типови на женски божества и нивните машки придружници. Иконографското сведоштво во уметноста и археологијата ќе бидат додатно користени како илустративна позадина.